

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. CXXXV. Romana primogenitur æ de Cardellis. De eadem materia potestatis gravandi hæredem in bonis propriis seu proprio jure competentibus; Et in specie, An in bonis donatis contemplatione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

- sum & cessante subsidii casu, stante præcepto testatoris remissive.
- 4 An in donatione contemplatione matrimonii possit ex intervallo donator adicere onus fideicommissi.
  - 5 Stipulatio primi donatarii sufficit etiam pro filiis nascituris, vel stipulatio in obligatione Camerali contenta seu explicita notarii, ut donatio alterari non possit.
  - 6 De materia donationis contemplatione certi matrimonii, & an filii censeantur contemplati uti filii.
  - 7 Quod censeantur vocati si dictum sit quod sebat cum fideicommissi.
  - 8 Promissio de donando an importet donationem.
  - 9 Quod ob varietatem ingeniorum licet deducere etiam motiva levia.
  - 10 Obligatio Cameralis continet in ventre stipulationem pro omnibus interesse habentibus, ubi est in instrumento non autem in scriptura privata.
  - 11 Ad materiam l. quoties C. de donat. quæ sub modo.
  - 12 Quando intret questio an in donatione contemplatione matrimonii erigi possit primogenitura.
  - 13 An sponsus primus donatarius possit gratificari uni vel aliquibus filiis ex matrimonio procreatis.
  - 14 Quando intret questio de qua num. præcedenti & num. 4.
  - 15 Vocabulum fideicommissi potest convenire primogenitura.
  - 16 Donator potest declarare donationem dubiam.
  - 17 De circumstantia ob quam donans recte adiecit onus fideicommissi donationi.
  - 18 Declaratur conclusio quare donatio contemplatione matrimonii non recipiat alterationem.
  - 19 Obligatus facere multiplicum si negligit tenetur, ac si si illud factum esset.
  - 20 An & quando secundus actus reservatus respiciat substantiam fideicommissi vel solum modum & accidentia.
  - 21 Testator potest prohibere gravato ne possit detrahere melioramenta.
  - 22 Quid ubi expense pro illis facta non sunt soluta, sed adest as alienum.

DISC. CXXXV.

Alexander de Cardellis intuitu certi matrimonii per Aldrubalem filium contrahendi, de anno 1616. promisit per apocam donare domum, & alia bona sub fideicommissi ac multiplico ordinando ac explicando in instrumento infra quindecim dies de super conficiendo, ad quod processum fuit die immediatè sequenti, ubi ordinatum fuit in domo & quibusdam aliis bonis specificatis fideicommissum cum ordine primogenituræ pro solis primogenitis pro tempore, disponendo etiam quod fructus quorundam censuum ac effectuum eidem primogenituræ assignatorum in sorte scutorum 9. m. multiplicari deberent usquequò completeretur summa scut. 40. m. ad ejusdem primogenituræ favorem, de aliis bonis disponendo eum legibus ad rem non facientibus, sibi que reservata facultate nominandi seu deputandi administratorem, qui dicti multiplici curam haberet, quodque omnia melioramenta, tam per primum donatarium, quam per successores pro tempore faciendâ in domo donata detrahi non possent, sed illic ipsi primogenituræ donata seu incorporata censerentur; cum autem ex Aldrubale superstes

fuisse Carolus unicus filius, eoque bino bino & o, ukra filias feminas, fuisse lupter & o masculi, Aldrubal. s. primogenitus ex prima & Carolus posthumus ex secunda, inter aliorum pupillorum tutores orta est commotio super successione in bonis à patre committente tendente siquidem tutore Aldrubali primogenituræ detrahere jure dictæ primogenituræ, non detraha domum & bona in donatione contemplatione etiam bona propria ipsius Caroli vel Aldrubali senioris pro integratione multiplici in parte prædicti; replicabat tutor posthumi, quod ex dicto potestatis in hujusmodi bonis contemplatione matrimonii donatis, & ad quæ omnia filii vocati fuerant, dicta primogenitura erigi potuerit; quodque data etiam validitate dictæ conditionis, non exinde subsistat præsentis integrationis multiplici, stante quod donator servaverat facultatem deputandi administratorem qui ejus curam haberet, unde ita cessat onus natarii & ulterius quod à summa multitudine demenda essent scuta 7. m. erogata in donatione filie ejusdem Aldrubalis, stante ipsius donatoris præcepto de feminis dotandis; ac demum quod si quæ actio dictæ primogenituræ ad id committente ad bona propria dd. Aldrubalis & Caroli senioris tamen non esset ad bona provenientia à Alexandro donatore in eadem donatione præsentia, primogenituræ tamen non applicaretur utpotè subjecta fideicommissi ad favorem primogenitum ac descendentium; alia enim contraria controversia super dissolvendo arre dicitur per Carolum ultimum defunctum contra eum eisdem artificibus seu cementorum venditoribus pro notabilibus melioramentis in dicta domo factis, an scilicet dicti æri alieni dissolutione deberet primogenituræ vel hereditari; & in quibus erant controversiæ puncti, super quibus compromissio in tres qualificados Praesides, quibusque coram eis habitis disputationibus, tandem determinationem deventum est, dum concordia controversiam terminavit.

De tertio puncto extra conditionis doti à matre eo, An fieri poterit non concurrente conditione fidii ob aliorum bonorum liberorum exheredatione stante fideicommissi præcepto, habet actum in hac eadem causa sub tit. de doti. de 37.

Quatenus verò pertinet ad primum, licet per instrumentum initum in executione præcedentis apocæ, donatio contemplatione matrimonii restringi potuerit necne ad solam primogenituram aliis exclusis; Scribentes pro hereditario dicebant, quod licet disputent DD. an qui contemplatione certi matrimonii donatus fecit sponso & filiis ex eo nascituris, possit ex intervallo adicere dictæ donationi fideicommissum vel aliud onus; atque affirmativam teneant Magarij in cap. unico de filiis natis ex matrimonio ad ginc. nu. 12. & Boer. dec. 204. num. 3. Medius cum distinctione teneat Maimard. dec. 36. ubi obligativam tamen firmant ac veriores dicunt Corpar. 3. par. cap. 7. nu. 120. de Marin. resol. 14. & firmavit Rota in Romana donationum de Alar. 28. Januarij 1656. & 25. Maji 1657. coram Venetis qua causa habetur infra disc. 138. & in Romana conditionis de Cera 4. Decembrij 1662. coram Venetis in alijs ejus confirmatorijs, & de qua pariter videtur infra disc. 137.

Et magis proximè, quod facta donatione spon-
so & filiis, stante quod ita omnibus filiis illicò jus
quæsitum fuit, quamvis adhuc non natis, tum ob
stipulationem patris primi donatarii, quæ ex vicio-
si magisque recepta sententia sufficit, ut pluries in
sua materia sub tit. de donationibus; tum clarius ob
implicitam stipulationem Notarii pro omnibus,
quorum interest, subintellectam in ventre obli-
gationis cameralis ut non possit ex intervallo erigi
primogenitura in aliorum præjudicium *Chassan.*
conf. 53. à num. 47. ad 63. *Cancer. par. 1. var. cap. 8.*
de donat. num. 180. Et conferunt omnes aliæ auctori-
tates, quæ habentur in quæstione examinata in
Mantuanæ feudis sub tit. de feudis disc. 9. an scilicet in
feudis erigi possit primogenitura, atque super his
copiosè, nimumque elaboratè allegationes retexe-
bantur.

Quod autem in hac donatione omnes filii vo-
cati essent, dicebant idem scribentes esse incon-
vertibile; Quidquid enim sit de quæstione, an
facta donatione contemplatione certi ac determi-
nati matrimonii, filii ex eo procreandi conferen-
turi vocati ex persona propria, quamvis eorum ex-
pressè, & verbalis vocatio non concurrerent; ubi
etiam regulariter admittenda esset negativa, quæ in
effectu est verior ac magis recepta, adhuc tamen
vera & recepta est limitatio ex consuetudinibus, jux-
tà ea quæ plenè deducta habentur pluries in dicta
sua materia sub tit. de donat. præsertim in *Romana*
donationis de Iordaniis, ac in Rotæ decisionibus in ea
causa editis coram *Melio & Priolo*, quarum prima
est impressa *decif. 229. par. 12. rec. & in Vrbinaten.*
pecuniaria coram Verospio impress. apud Patell. decif.
42. cum plurib. sequen. longè panter ac elaboratè
allegationes super hoc retexendo ex eisdem deci-
sionibus deductas.

Quo posito dicebant, quod in dicta apoca, licet
expressè mentio filiorum non haberetur, attamen
ad eorum favorem concurrebat, nedium conse-
cralis, seu verbalis, ac expressè probatio, dum in
ea dicitur donationem fieri cum fideicommissis &
multiplicibus, quæ verba per se necesse est supponebant fi-
liorum vocatorem cum verbum fideicommissi veri-
ficabile non sit in ipsomet primo donatario, at-
que tanquam servitus compati non possit cum li-
bertate, quæ est servituti contradictoria.

Et quamvis dicta apoca non contineret actum
perfectum, de presenti, sed promissionem de futu-
ro, faciendi scilicet dictam donationem, attamen al-
tius & quasi ex integro reassumendo quæstionem
examinatam in *Romana donationis de Castellani cor-*
am Cocino decif. 58. par. 5. rec. & decif. 393. par. 5.
Dicebant quod ubi non expectatur factum tertii,
à quo actus perfectionem recipere debet, quoad
ipsum promittentem, promissio de faciendo ha-
beat pro facta, atque per eam jus irretactabile
acquiratur, ut advertitur in *dicta Romana donationis*
de Alalona infra disc. 138. super hoc nimum se dif-
fundendo.

Econversò scribens Ego pro Aldrubale primo-
genito, obiter ac pro ea motivorum multiplicitate,
quæ per Advocatos deduci solet ac debet, ob va-
rietatem ingeniorum, quæ sæpè praticatur similis
illi diversitati, quam experimur in stomachis, qui
nauscentes nectarem & ambrosiam, magis cepas
ac allia gustant, Dicebam, quod ubi etiam dici
posset, ut ex dicta promissione vocati essent filii
turi filiis, adhuc tamen dici non poterat, quod ipsis
quæsitum esset jus irretactabile de consensu primi
donatarii juxta materiam textus in l. *quoties Cod. de*

donat. quæ sub mod. dum res adhuc erat integra, at-
que matrimonium contractum non erat, ipsique
filii neque nati neque geniti, nullaque aderat No-
tarii, vel alterius stipulatio pro eis. Minusque ca-
debat illa implicita stipulatio, quæ inesse dicitur in
obligatione camerali, cum id procedat in illa ob-
ligatione, quæ contrahitur per publicum instru-
mentum, quod habeat Notarii interventum, non
autem per apocam privatam *Duran. decif. 287. num.*
9. in Rom. seu Ferrarien. pecuniaria 14. Maii 1656. Ve-
rosio & in aliis pluries, Ideoque actus remanet re-
vocabilis, ex his quæ ex *Bart. & aliis in eadem l. quo-*
sies habentur apud Cevall. comm. contr. a comm. qu. 249.
Rovin. decif. 89. Fab. de Ann. conf. 32. Merlin. lib. 1. con-
trav. 59. Rot. dec. 57. par. 7. rec. & frequenter.

Verum hic inanis erat labor, manique chartra-
rum repletio, ex consueto Advocatorum stylo,
magis tamen extero, quam Romanæ Curie super-
flua abhorrente, (quamvis hodie in parte corrupto,
) quoniam hujusmodi inspectiones intrant,
quando ex matrimonio plures procreantur filii, in-
ter quos intret quæstio, an per erectionem primo-
genituræ, seu per aliam dispositionem aliqui possint
præligi, alii verò sperni; Hæc autem non cade-
bant in hac facti specie ex ejus particularibus cir-
cumstantiis, dum ex matrimonio, juxta præmis-
sam facti seriem, superites fuerat dictus Carolus
unigenitus, undè cessabat quæstio inter primum
vel posteriores genitos, ipseque primogenituram ex-
pressè acceptaverat, ejusque observantiam promi-
serat; Neque ex dicta apoca prætendi poterat vo-
catio nepotum ac ulteriorum descendantium,
ideoque ex facto cessabat hujusmodi quæstionum
occasio in radice, adeo ut sola brevis responsio
causæ Patronii in facto, tot copiosis allegationibus
sufficiens videretur.

Verum, ut præmissis etiam ad superabundanti-
am satisfacerem, Dicebam, quod quicquid sit de
quæstione, an sponsus primus donatarii, posita
etiam contemplatione filiorum, possit unum vel
plures præligere & gratificari, in qua affirmati-
vam tenet *Cancer. dicta par. 3. cap. 7. de pactis numer.*
116. cum sequen. negativam verò *Fontanell. clasif. 4.*
glos. 9. par. 1. num. 6. cum seq. & super utraque opi-
nione discurtit Castill. lib. 4. cap. 5. num. 16. cum se-
quen. & lib. 5. cap. 68. & in qua regulè magis assi-
stunt opinioni negativæ, juxta ea quæ habentur su-
pra in *Romana fideicommissi de Boncompagni disc. 55 &*
in aliis ibi proximè sequentibus; Ac etiam, an con-
gruerent ea quæ de facultate erigendi primogeni-
turam in feudis pacti & providentiæ novis vel re-
spectivè antiquis juxta unam opinionem habentur
in *dicta Mantuana sub tit. de feudis disc. 9.*

Istæ inspectiones cadunt, quando certa est vo-
catio filiorum, undè nulla dubietate cadente circa
substantiam, illa solum versetur circa modum, seu
accidentia, cum tunc intret consideratio tollendi
jus quæsitum aliis filiis, Et in his terminis, atque
cum hoc præsupposito loquuntur omnes, de hoc
merito dubitantes; Verum hæc dubitatio in præ-
senti non cadebat, quoniam donator in dicta apo-
ca reservavit quidem sibi facultatem ordinandi in
instrumento in bonis donatis fideicommissum ac
multiplicum, sed non dixit ad quorum favorem,
& quomodò, undè propterea id remanebat in ter-
minis simplicis velleitatis, atque futura reservata
dispositio non percutiebat modum sed accidentia,
ita ut substantia esset jam declarata & perfecta, juxta
casum, de quo supra in *Romana census seu fideicom-*
missi disc. 118. Sed percutiebat ipsam substantiam
juxta

